

Μετά το 1898 τα μακεδονικά κομιτάτα στη Βουλγαρία επωφελήθηκαν από την ελληνική ήττα κι άρχισαν να στέλνουν όλο και περισσότερα σώματα στη Μακεδονία. Τα περισσότερα από αυτά ανήκαν στην ΕΜΕΟ. Κάθε σώμα (τσέτα) είχε δέκα περίπου άνδρες (τσέτνικ). Ο οπλισμός του περιλάμβανε συνήθως ένα καλό τουφέκι αυστριακής καταγωγής, 180 σφαίρες, ένα περιστροφο και μια μικρή βόμβα. Ο αρχηγός τους ήταν γνωστός ως βοεβόδας.

Η αποστολή τους δεν ήταν να πολεμήσουν αλλά να εγκαθιδρύσουν στα χωριά επαναστατικές επιτροπές, καθώς επίσης και μικρά σώματα από 5-6 άντρες. Τα μεγαλύτερα σώματα ήταν κάτω από την καθοδήγηση των κομιτάτων που έδρευαν στα σημαντικότερα κέντρα.

Κάθε σώμα περιόριζε τη δράση του στην ιδιαίτερή του περιφέρεια, όπου όφειλε να αποκτήσει άριστη γνώση του εδάφους. Έπρεπε να συγκεντρώνει χρήματα και να τηρεί "βιβλίο εισφορών", έπρεπε να κερδίζει συμπάθειες με την καλή συμπεριφορά των ανδρών του και δεν έπρεπε να εξοντώνει ή να τιμωρεί παρά μόνο εκείνους που όριζε το αρμόδιο κομιτάτο. Αργότερα οι οδηγίες έγιναν πολύ λιγότερο ιδεαλιστικές και περισσότερο σκληρές, οι χωρικοί έπρεπε να υποχρεωθούν να υποβάλουν διαμαρτυρίες στον Τούρκο βαλή και τους Ευρωπαίους προξένους. Όποιος χριστιανός αρνιόταν να βοηθήσει ένα σώμα έπρεπε να θανατώνεται και μάλιστα με τέτοιο τρόπο ώστε να φανεί ότι ο φόνος ήταν έργο Τούρκων.

Η ΕΜΕΟ στη Δυτική Μακεδονία

Παρόλο που η οργάνωση είχε αποκτήσει προσβάσεις στα σχολεία, δεν είχε εξασφαλίσει αριθμό νέων μελών ικανό για να κρατηθεί αμείωτος ο ρυθμός με τον οποίο η προπαγάνδα της διοχετευόταν στα χωριά. Το μεγαλύτερο πρόβλημα παρέμενε η αντίσταση που συναντούσε στα χωριά, ιδίως σε εκείνα όπου υπήρχε ισχυρή πατριαρχική μερίδα. Παρόλο που τα στελέχη της ΕΜΕΟ επιχείρησαν να προσελκύσουν και πατριαρχικούς στην οργάνωση το εγχείρημα δεν στέφθηκε με επιτυχία και σύντομα έγινε φανερό ότι η οργάνωση σημείωνε τη μεγαλύτερη πρόοδο στα καθαρώς εξαρχικά χωριά, όπως το Ντέμπενι και η Μπόμπιστα στην περιοχή της Καστοριάς. Σημειωτέον ότι το 1897, αυτά τα δύο χωριά ήταν τα μόνα ακραιφνή εξαρχικά στην περιοχή.

Ένα χωριό στο οποίο μαινόταν η εκκλησιαστική διαμάχη ήταν πιο δεκτικό για διείσδυση.

Έτσι από τα πρώτα της βήματα η ΕΜΕΟ συνδέθηκε κατ' ανάγκην με την εξαρχική κίνηση. Αυτό την οδήγησε σε αντιπαράθεση με την πατριαρχική παράταξη.

Ως το χειμώνα του 1898-9 η κίνηση στη Δυτ. Μακεδονία είχε σημειώσει κάποια πρόοδο, καθώς στη διάρκεια του 1898 το κομιτάτο στη Σόφια είχε αποστείλει ένα δραστήριο οργανωτικό στέλεχος, τον Πάβελ Χριστόφ, στην περιοχή της Καστοριάς. Σε συνεργασία με τον Ποπτράικωφ στρατολόγησαν μικρά σώματα στα χωριά κοντά στη Ζαγορίτσανη, στο Ντέμπενι και στα Κορέστια. Στο Μοναστήρι υπήρχε μια μορφή συντονιστικής οργάνωσης, που προμήθευε όπλα, πυρομαχικά και χρήματα για διανομή. Πριν όμως προλάβει να επιτύχει κάποια πρόοδο, η οργάνωση καταδόθηκε από πατριαρχικούς, πολλοί από τους οποίους δολοφονήθηκαν στη συνέχεια.

Τον Ιούλιο του 1901 ο Τσακαλάρωφ, φορτωμένος χρήματα από τη Βουλγαρία, εμφανίστηκε στη Δυτ. Μακεδονία για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των όπλων. Ήδη, τον προηγούμενο Οκτώβριο, είχε σταλεί από τον Σαράφωφ στην Ελλάδα. Γνωρίζοντας ελληνικά και ντυμένος ως Αλβανός από τα Γιάννενα κατάφερε να αγοράσει τουφέκια προς 16 δρχ το ένα από τους αδελφούς Μαλτσινιώτη στην Αθήνα και κανόνισε για τη μεταφορά τους ως τα Τρίκαλα. Το πρόβλημα ήταν να περάσει τα όπλα στην άλλη πλευρά των συνόρων. Οι συμφωνίες που προσπάθησαν να κλείσουν οι Τσακαλάρωφ, Κλιάσεφ και Μοσκώφ με ορισμένους Βλάχους έμειναν άκαρπες.

Το Φεβρουάριο του 1902 ο Τσακαλάρωφ ακολούθησε Βλάχους βοσκούς στη Θεσσαλία, αγόρασε κι άλλα όπλα από τη Λάρισα, ξέθαψε τα άλλα που είχε κρύψει κατά το προηγούμενο ταξίδι στην Ελλάδα και με πολλές δυσκολίες κατάφερε να τα μεταφέρει στο Σμάρδεσι.

Για να διευκολυνθεί η προμήθεια όπλων, οργανώθηκαν ειδικά σώματα που διέθεταν οδηγούς, τα χρήματα δίνονταν προκαταβολικά, ενώ επιτράπηκε σε κάθε άνδρα να κρατά ένα όπλο για τον εαυτό του και να πουλά με κέρδος όσα επιπλέον όπλα έφερνε κατά την επιστροφή του.

Μέχρι το Μάιο του 1902 είχαν εισαχθεί περίπου 120 τουφέκια. Δεν πέρασε πολύς καιρός, όμως, και η εισροή εφοδίων από την Ελλάδα στέρεψε. Όχι μόνο η ελληνική αστυνομία αλλά και οι τουρκικές αρχές είχαν αρχίσει τις έρευνες στα σύνορα.

Το Νοέμβριο του 1901 ο Γκρούεφ έστειλε τους **Ντέλτσεφ** και **Μανόλεφ** στην περιοχή της Καστοριάς. Έστειλε ακόμη τον

Μαρκώ φ

με 13 άντρες και τον

Ποπάρσωφ

με άλλο σώμα. Η αποστολή του Ντέλτσεφ ήταν να ιδρύσει τοπικά δικαστήρια, στα οποία οι κάτοικοι θα έλυναν τις διαφορές τους ώστε να μη προσφεύγουν στα οθωμανικά δικαστήρια.

Ολόκληρο το χειμώνα του 1901-2 οι Μοσκώφ, Τσακαλάρωφ και Κλιάσεφ, με τη συνδρομή του Ποπτράικωφ που μόλις είχε αποφυλακιστεί, περιόδευαν τα χωριά. Λόγω του χειμώνα τα μέτρα ασφαλείας των Τούρκων είχαν χαλαρώσει, ενώ η παρουσία των σωμάτων του Μαρκώφ και του Ποπτράικωφ είχαν τονώσει το ηθικό των κατοίκων. Οι αρχηγοί αυτοί συγκάλεσαν συγκεντρώσεις σε διάφορα μέρη και μοίρασαν τα λίγα όπλα που είχαν καταφέρει να αποκτήσουν. Σχημάτισαν ακόμη δύο νέα σώματα, ένα με επικεφαλής τον **Μήτσο Βλάχο**

και κάτω από τη γενική εποπτεία του Μοσκώφ και του Τσακαλάρωφ στα Κορέστια, κι ένα άλλο με επικεφαλής τον Πετρώφ και υπεύθυνους τον Κλιάσεφ και τον Μοσκώφ στην περιοχή της Ζαγορίτσανης. Στο μεταξύ ο Ντέλτσεφ και ο Μαρκώφ πήγαν να οργανώσουν την περιφέρεια του Εξι-Σου. Λίγο αργότερα μετέφεραν τις δραστηριότητές τους στην Έδεσσα, στην κεντρική ζώνη της Μακεδονίας.